

Dertigduizend flitsscheidingen, 2001–2009

Mila van Huis en Suzanne Loozen

Van 1 april 2001 tot 1 maart 2009 was het mogelijk om een huwelijk om te zetten in een partnerschap. Vervolgens kon dit partnerschap worden ontbonden zonder gang naar de rechter: een zogenaamde flitsscheiding. In de periode 2001–2009 hebben 30 duizend flitsscheidingen plaatsgevonden. Hiermee was de flitsscheiding de afgelopen jaren een serieus alternatief voor een echtscheiding.

Sinds 1 april 2001 bestond de mogelijkheid om een huwelijk om te zetten in een geregistreerd partnerschap. De Wet openstelling huwelijk maakte dit mogelijk. Echtgenoten konden hun huwelijk bij de ambtenaar van de burgerlijke stand laten omzetten in een geregistreerd partnerschap, en dit vervolgens laten ontbinden. Het geregistreerd partnerschap kon worden ontbonden door de ambtenaar van de burgerlijke stand, zonder tussenkomst van de rechter. Deze procedure, kortweg aangeduid als flitsscheiding, was een snelle en relatief eenvoudige manier om een huwelijk te beëindigen. De flitsscheiding kent echter ook een aantal nadelen. Het belangrijkste nadeel is dat men na een flitsscheiding niet in het buitenland opnieuw kan trouwen. De flitsscheiding wordt daar namelijk niet geaccepteerd als een rechtsgeldige huwelijksontbinding. Dit betekent ook dat dit onder meer gevolgen kan hebben als de ex-partner in het buitenland komt te overlijden, of als men een (vakantie)huis in het buitenland wil kopen of verkopen. Aangezien de huwelijksontbinding in het buitenland niet wordt erkend, zal de voormalige huwelijkspartner bij dit soort situaties worden betrokken.

Op 1 maart 2009 is de mogelijkheid om een huwelijk in een geregistreerd partnerschap om te zetten echter weer afgeschaft door middel van de Wet bevordering voortgezet

ouderschap en zorgvuldige scheiding. Huwelijken die vóór 1 maart 2009 in een geregistreerd partnerschap zijn omgezet, kunnen echter nog wel door tussenkomst van de ambtenaar van de burgerlijke stand worden beëindigd. Dat kan echter alleen als de geregistreerde partners geen minderjarige kinderen hebben voor wie een ouderschapsplan moet worden opgesteld. De overige geregistreerde partnerschappen kunnen door de rechter worden ontbonden.

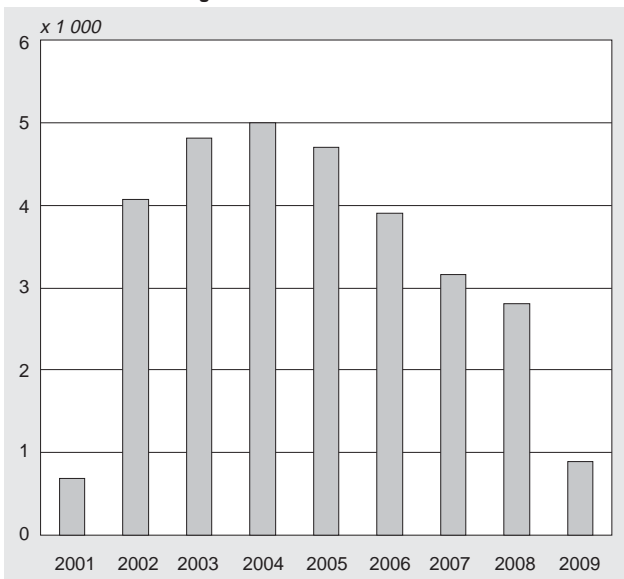
In de periode 2003 tot en met 2005 was het aantal flitsscheidingen het hoogst. Toen vonden jaarlijks bijna 5 duizend flitsscheidingen plaats (grafiek 1). In het startjaar 2001 en het eindjaar 2009 bedroeg het aantal flitsscheidingen minder dan duizend.

Staat 1
Aantal flitsscheidingen

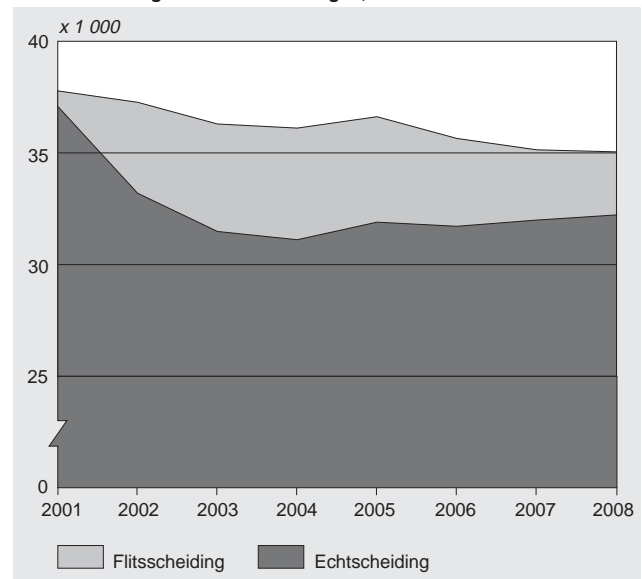
	x 100
2001	7
2002	41
2003	48
2004	50
2005	47
2006	39
2007	32
2008	28
2009	9

Het totaal aantal flitsscheidingen tussen 2001 en 2009 bedraagt iets meer dan 30 duizend. Daarmee was de flitsscheiding in die periode een serieus alternatief voor de echtscheiding. De daling van het aantal echtscheidingen die toen plaatsvond, werd vrijwel geheel gecompenseerd door het aantal flitsscheidingen (grafiek 2).

1. Aantal flitsscheidingen

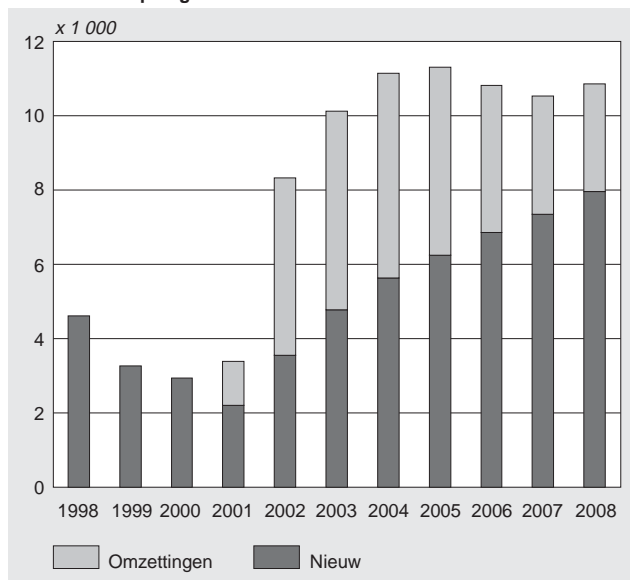
2. Flitsscheidingen en echtscheidingen, 2001–2008

De ontwikkeling van het aantal flitsscheidingen hangt nauw samen met die van het aantal omzettingen van huwelijken in partnerschappen. Een flitsscheiding kan immers alleen plaatsvinden als er eerst een omzetting heeft plaatsgevonden.

Het geregistreerd partnerschap is in 1998 ingevoerd. Met deze invoering was het voor paren van gelijk geslacht voor het eerst mogelijk om hun relatie wettelijk vast te leggen. Vooral in het eerste jaar maakten veel paren van gelijk geslacht gebruik van deze mogelijkheid. De daaropvolgende jaren daalde het aantal partnerschappen. Met de mogelijkheid om een huwelijk om te zetten in een partnerschap steeg het aantal partnerschapsregistraties weer fors. De laatste vijf jaar schommelt het jaarlijks aantal geregistreerde partnerschappen rond de 11 duizend (*grafiek 3*). Het aandeel dat uit omzettingen bestaat, is gedaald van bijna 60 procent in 2002 naar een kwart in 2008. Vanaf maart 2009 zullen de partnerschappen alleen nog uit nieuwe partnerschappen bestaan. Het aantal nieuwe partnerschapsregistraties laat vanaf 2002 een stijgende lijn zien.

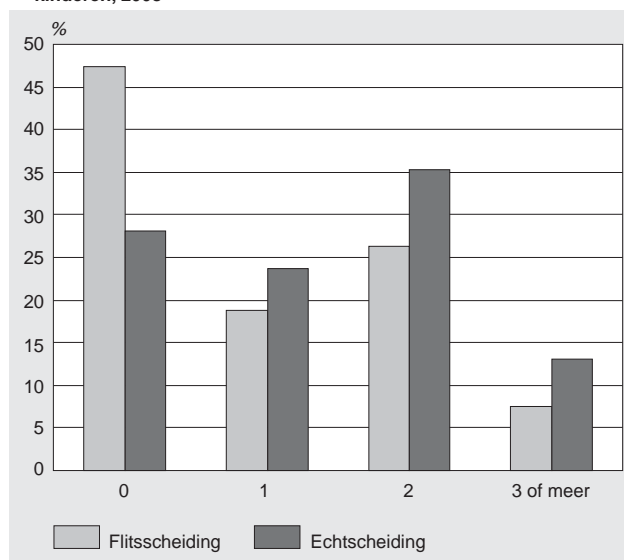
3. Partnerschapsregistraties

Een flitsscheiding was de afgelopen jaren mogelijk als de partners het eens waren over onder meer de verdeling van de bezittingen. Als er thuiswonende kinderen waren, was het verder van belang dat men het eens kon worden over de omgangsregeling. Het hebben van kinderen vormde dus niet noodzakelijkerwijs een belemmering voor een flitsscheiding. Ruim de helft van de vrouwen die in 2008 hun huwelijk via een flitsscheiding ontbonden, had een of meerdere thuiswonende kinderen (*grafiek 4*). Van de vrouwen die in 2008 een echtscheiding meemaakten, hadden ruim zeven op de tien een of meerdere kinderen. Flits-

scheiders waren dus aanzienlijk vaker kinderloos dan echtscheiders, met 47 tegen 28 procent. Als men de boedelscheiding en de zorg voor de kinderen goed had geregeld, was een flitsscheiding ook mogelijk in geval van thuiswonende kinderen. In 2008 maakten ruim 2,5 duizend thuiswonende kinderen een flitsscheiding mee. In datzelfde jaar maakten ruim 42 duizend thuiswonende kinderen een echtscheiding van hun ouders mee.

4. Scheidende vrouwen naar type scheiding en aantal thuiswonende kinderen, 2008

Laatste flitsscheidingen

In de eerste helft van 2009 hebben bijna 750 flitsscheidingen plaatsgevonden. Meer dan de helft van de flitsscheidingen vond in februari plaats; dit was de laatste maand dat een huwelijk kon worden omgezet in een partnerschap en de laatste maand dat paren met kinderen het partnerschap zonder tussenkomst van de rechter konden ontbinden. Op basis van het aantal omzettingen (van huwelijk naar partnerschap) in 2008 en 2009 dat nog niet is gevolgd door een ontbinding, is een schatting gemaakt van het aantal flitsscheidingen dat nog kan worden verwacht. Deze schatting bedraagt maximaal 150 flitsscheidingen, hetgeen resulteert in naar schatting 900 flitsscheidingen in 2009.

Literatuur

Alders, M. en C. Harmsen, 2004, Bijna 5 duizend flitsscheidingen in 2003. *Bevolkingstrends* 57(3), blz. 64–66.